

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje lintuinfluenssakartoituksesta minkkitarhoilla

Ohje lintuinfluenssakartoituksesta minkkitarhoilla

Sisällysluettelo

Ohje lintuinfluenssakartoituksesta minkkitarhoilla	1
1 Tarkastus- ja näytteenottokäynti	1
1.1 Tarkastukselle valmistautuminen	1
1.2 Tarhan, eläinten ja kirjanpidon tarkastus	2
1.3 Näytteenotto tarhalla.....	2
1.3.1 Suojautuminen näytteenoton yhteydessä.....	2
1.3.2 Näytteenottovälineet minkkitarhalla.....	3
1.3.3 Näytteenotto.....	3
1.3.4 Näytteiden pakkaaminen ja lähettäminen	4
1.3.5 Tarhalta poistuminen.....	5
1.3.6 Kustannukset.....	5
2 Lintuinfluenssan toteaminen turkistarhalla ja sen aiheuttamat toimenpiteet.....	5

1 Tarkastus- ja näytteenottokäynti

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto koordinoi koko maan turkiseläinten lintuinfluenssakartoitusnäytteiden näytteenoton.

Jos virkaeläinlääkärille herää kartoituskäynnin yhteydessä epäily, että tarhalla on tautia, hänen tulee ottaa välittömästi yhteyttä näytteenoton koordinointiin.

1.1 Tarkastukselle valmistautuminen

Virkaeläinlääkäri tulostaa näytteenoton koordinoinnin lähettämät esitäytetyt näytelähetteet, tarkastuslomakkeen ja tiedotteen tehdystä tarkastuksesta.

Verinäyteputkiin kirjoitetaan esitäytetystä lähetteestä löytyvä tarhakoodi ja juokseva numero ennen tarhalle lähtöä.

Tarvikkeet pakataan lähtöpisteessä valmiiksi esimerkiksi kannelliseen muovilaatikkoon. Tarvikkeet viedään tilaan, jossa näytteet otetaan. Tämä tila voi olla nahkontatila tai muu vastaava tila, jossa on näytteiden ottoa varten soveltuva taso. Tarvikkeet on hyvä levittää suojamuovin tai sanomalehtien päälle näytteenoton ajaksi.

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje lintuinfluenssakartoituksesta minkkitarhoilla

1.2 Tarhan, eläinten ja kirjanpidon tarkastus

Virkaeläinlääkäri selvittää tarkastuksella, onko eläimillä lintuinfluenssaan viittaavia oireita tai poikkeavaa kuolleisuutta, sekä tarkastaa tarhan tautisuojausjärjestelmän. Tarkastuksen varjotalokierroksella valitaan näytteiksi lopetettavat eläimet, jotka tarhaaja lopettaa kierroksen jälkeen. Tautisuojausjärjestelmän osalta valvotaan erityisesti varjotalojen ulkopuolia ja varjotalojen väleissä olevia alueita.

Virkaeläinlääkäri tarkastaa pitopaikan sairaus- ja kuolleisuuskirjanpidon kaikkien eläinten osalta. Jos kirjanpidon perusteella herää epäily tartunnasta, tarkastetaan kaikki tarhan turkiseläinlajit. Jos kirjanpidon perusteella ei herää epäilyä tartunnasta, tarkastetaan vain minkit. Minkeistä kirjataan havainnot oireista, kuolleisuudesta ja erityisesti sairaiden eläinten sijainnista eri varjotaloissa (talonnumero ja häkinnumero, jos tiedossa).

Tarha-alueella liikutaan ja puhutaan rauhallisesti, sillä turkiseläimet reagoivat ihmisen käytökseen ja hermostuneiden eläinten käsittely lopetusta varten on erityisen vaikeaa.

Tarkastus kirjataan tarkastuslomakkeeseen. Tarkastuskertomus toimitetaan tarhaajalle tarkastuksen jälkeen.

1.3 Näytteenotto tarhalla

Näytteiksi otetaan yhteensä 60 verinäytettä paitsi pieniltä tarhoilta, joista otetaan jäljempänä olevan taulukon mukaan vähemmän näytteitä. Näytteenoton varjotalokohtaisen kohdistamisen ohjeistaa tarvittaessa näytteenoton koordinaatio.

1.3.1 Suojautuminen näytteenoton yhteydessä

Eläinten tarkastusta ja näytteenottoa varten käytetään seuraavia suojarusteita:

- tarha-alueella tehtävä tarkastuskierros
 - kertakäyttöinen FFP3-hengityssuojain ilman venttiiliä tai peitetyllä venttiilillä
- näytteenotto
 - kertakäyttöinen FFP3-hengityssuojain venttiilillä
- koko kartoitusikänti
 - kertakäyttöinen vähintään tyyppin 5B suojahaalari
 - päähine (pestävä tai kertakäyttöinen), jonka alle saa hiukset piiloon
 - kertakäyttöisiä nitriilikumihanskoja (standardi EN 374-2)
 - kertakäyttöiset saapassuojat
 - turvasaappaat
 - jätessäkki käytetyille suojarusteille
 - roskapussi poltettavalle pienjätteelle

Kartoitustiloilla suojarusteet voidaan hävittää energijätteenä. Poltettavan pienjätteen roskapussi voidaan jättää tarhalle hävitettäväksi. Paikallinen valvonta huolehtii suojarustejätesäkin hävittämisestä. Lisätietoja suojaamisesta: www.ttl.fi

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje lintuinfluenssakartoituksesta minkkitarhoilla

1.3.2 Näytteenottovälineet minkkitarhalla

- desinfiointiaine (min. 70 % etanoli) suihkupullossa (n. 1 L)
- 100x 20G vakuumineuloja kumisuojalla
- 2x holkki
- 70x 5 ml ruiskuja
- 100x 18G irtoneuloja
- 2–3 L riskijäteastia käytetyille neuloille ja ruiskuille
- 100x muovisia seerumiverinäyteputkia (5/4 mL)
- 20x suljettavia suojapusseja verinäyteputkille (1 L eli A5-koko)
- 1–4x näytelaatikkoa verinäytteille (esim. Ruokaviraston kelta-musta)
- merkintäkynä verinäyteputkien ja pussien merkintään
- imukykyistä materiaalia näytteiden pakkaamiseen
 - esim. 1 pakkaus C-taitettua käsipaperia
- vaarateippiä
- 1x pakkausteippikoneita
- merkintäkynä pahvilaatikoiden merkintään
- 1x lähetelomake ”Turkiseläinten AI/SARS-CoV-2-seurantatutkimus”
- 1x suojapussi läheteelle (1 L eli A5-koko)
- katkoteräveitsi

Verinäytteiden pakkaamiseen voi käyttää yksinkertaisimmillaan yllä olevassa luettelossa mainittua käsipaperia. Näytteiden pakkaamiseen voi käyttää myös yllä olevassa listassa mainitsematonta asianmukaista materiaalia, kuten aaltopahvista tehtyjä koteloita, polyeteenivaahdosta tehtyjä putkimoduuleita tai paisutetusta polystyreenimuovista tehtyjä koteloita.

Näytteitä ei tarvitse erikseen jäähdyttää, eikä niiden kuljetukseen tule käyttää kylmäpakkauksia. Kuriiri noutaa verinäytteitä myös perjantaisin. Postitse toimitettavat verinäytteet tulee sopia koordinoinnin kanssa erikseen.

1.3.3 Näytteenotto

Verinäytteitä varten lopetetaan alla olevassa taulukossa mainittu määrä minkkejä.

Minkkien lukumäärä	Verinäytteitä
alle 200	46
200–299	52
300–399	54
400–599	56
600–999	58
1000 tai yli	60

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje lintuinfluenssakartoituksesta minkkitarhoilla

Kaikista lopetetuista minkeistä otetaan verinäyte viipymättä lopetuksen jälkeen joko ruiskua ja irtoneulaa tai vakuuminenotelmää käyttäen. Näytteeksi otetaan n. 4 mL verta seerumiputkeen.

Ruiskua ja irtoneulaa käytettäessä veri tulee siirtää seerumiputkeen puhkaisemalla seerumiputken kumikorkki ruiskussa kiinni olevalla neulalla ja antamalla putken vakuumin imeä veri ruiskusta putkeen, jotta verta ei päädy roiskumaan näytteenottajien päälle liiallisen paineen vuoksi. Ylimääräinen veri jätetään ruiskuun ja hävitetään ruiskun ja neulan mukana riskijäteastiassa.

Aluehallintovirasto järjestää verinäytteiden ottamista varten lopetetuille eläimille raatokeräilyn.

Virkaeläinlääkäri kirjaa tarkastuslomakkeeseen näyte-eläimiksi lopetettujen eläinten lukumäärän ja ikäryhmän.

Eläintautilain (76/2021) 23 §:n mukaisesti eläimistä ja pitopaikoista vastuussa olevilla toimijoilla on velvollisuus sallia seurantatutkimukseen liittyvä eläinten tutkiminen ja näytteenotto. Eläintautilain 75 §:n ja EU:n valvonta-asetuksen (625/2017) 15 artiklan nojalla eläimistä vastuussa oleva toimija on velvollinen avustamaan viranomaista eläintautisäädösten nojalla suoritettavassa eläimen tutkimuksessa sekä näytteiden ottamisessa.

Tarhaajalle lähetetään näytteiden tuloksista Ruokaviraston tutkimustodistus, vaikka tutkimuksessa ei todeta lintuinfluenssaa. Jos näytteissä todetaan lintuinfluenssaa, läänineläinlääkäri ilmoittaa tarhaajalle tuloksen ja kertoo toimenpiteistä.

1.3.4 Näytteiden pakkaaminen ja lähettäminen

Verinäytteet luokitellaan "UN 3373". Näytteiden mukaan pakataan lähete, Ruokaviraston lomake "Turkiseläinten AI/SARS-CoV-2-seurantatutkimus", <https://www.ruokavirasto.fi/laboratoriopalvelut/elaintautitutkimukset/elaintautien-tutkimuslahetteet/#tuotantoelaimet>

Verinäytteet pakataan Ruokaviraston kelta-mustaan näytepakettiin ja toimitetaan kuriirilla Ruokaviraston laboratorioon.

Ohjeet verinäytteiden pakkaamiseen on Ruokaviraston yllä mainitussa lähetteessä.

Näytteenoton koordinointi sopii verinäytteiden kuriirikuljetuksen.

Eläinten terveyden ja lääkitsemisen yksikkö

Ohje lintuinfluenssakartoituksesta minkkitarhoilla

1.3.5 Tarhalta poistuminen

Tarkastuskäynnillä käytetyt kertakäyttöiset suojarusteet tulee kerätä jättesäkkiin ja hävittää siten, että niistä ei aiheudu tartunnan leviämisen vaaraa.

Käytetyt välineet sekä esimerkiksi saappaat tulee desinfioida ennen tarhalta poistumista. Lintuinfluenssavirus on herkkä tavanomaisille desinfektioaineille (esim. yli 70 % etanoli ja Virkon S -liuos). Tarkastuskäyntipäivän jälkeen suositellaan monikäyttöisten työvaatteiden pesua.

1.3.6 Kustannukset

Näytteenoton koordinointi järjestää näytteiden toimituksen Ruokaviraston laboratorioon. Ruokavirasto vastaa näytteiden kustannuksista.

Eläintautilain 83 §:n perusteella omistajalla on oikeus saada valtion varoista korvaus eläimestä, jonka eläinterveysviranomaisen on lintuinfluenssan tutkimiseksi määrännyt lopetettavaksi. Korvauksena suoritetaan eläimen käypä arvo. Korvausta ei suoriteta eläimestä, jonka arvo on vähäinen, ellei korvauksen suorittamiseen ole erityisen painavia syitä.

2 Lintuinfluenssan toteaminen turkistarhalla ja sen aiheuttamat toimenpiteet

Jos turkistarhan eläimillä todetaan korkeapatogeeninen lintuinfluenssa, aluehallintovirasto antaa tilalle rajoittavat määräykset taudin leviämisen estämiseksi ja Ruokavirasto määrää kaikki tarhan eläimet lopetettavaksi. Aluehallintovirasto koordinoi eläinten lopetukset.

Liitteet Tarkastuslomake: Turkistarhojen tarkastus ja näytteenotto, lintuinfluenssakartoitus, 2023
Lähetelomake: Turkiseläinten AI/SARS-CoV-2-seurantatutkimus